

Sparrenbekertje op oude kerstbomen

Melchior van Tweel (Nederlandse Mycologische Vereniging), Henk van der Wijngaard & Theo Strik

In het Staelduinse Bos, tussen Hoek van Holland en Maasdijk zijn op een oude kerstboom diverse exemplaren van het sparrenbekertje (*Pithya vulgaris*) aangetroffen. Deze soort is niet inheems in Nederland en is hoogst waarschijnlijk met de kerstboom uit andere gebieden naar Nederland gebracht.

Links: Jong vruchtlichaam van het sparrenbekertje. Rechts: Ouder vruchtlichaam. (Foto's: Henk van der Wijngaard)

Eind maart 2018 hebben Henk van der Wijngaard en Theo Strik een wandeling gemaakt in het Staelduinse Bos, op zoek naar paddenstoelen. In een houtwal werd een oude kerstboom aangetroffen. Behalve de kerstboom lag er nog veel meer tuinafval. De kerstboom, waarschijnlijk een zilverspar (*Abies alba*), was inmiddels al half vergaan. Op de takjes werden diverse oranje en roodkleurige schijfjes ontdekt. Via Facebook en het forum van waarneming.nl werd de soort gedetermineerd en geverifieerd.

Het sparrenbekertje is een tot 15 mm breed schijfje, dat aan de bovenzijde meestal oranjegeel tot oranjerood is. De zijdekant is meestal lichter van kleur en bij de aanhechting is de oppervlakte witviltig. Het is een soort van noordelijke en montane gebieden en die voornamelijk groeit in natuurlijke naaldbossen. De soort komt verspreid in Europa voor, maar is vrijwel overal zeldzaam. Vooral uit Denemarken komen veel waarnemingen. Buiten Europa komt de soort onder meer voor in de VS en Japan. De soort heeft een duidelijke voorkeur voor zilverspar, maar komt ook voor op fijnspar (*Picea abies*), grove den (*Pinus sylvestris*) en enkele andere naaldboomsoorten. Het sparrenbekertje leeft saprotroof op afgevalen, nog beschorste twijgen en soms naalden. De soort verschijnt voornamelijk in de winter en het voorjaar, maar wordt ook in de herfst wel gevonden. In de literatuur wordt opvallend vaak vermeld dat de soort vooral verschijnt tijdens en na het smelten van sneeuw.

De combinatie van de kleur, grootte en waardplant maakt het sparrenbekertje meestal goed herkenbaar. Er is dan alleen verwarring mogelijk met het jeneverbesbekertje (*Pithya cupressina*). Deze groeit, zoals de Nederlandse naam al zegt, in Nederland alleen op jeneverbes (*Juniperus spec.*). In twijfelgevallen kan microscopisch onderzoek uitsluitel geven, omdat de sporengrootte en vorm van de parafysen (langgerekte cellen tussen de asci waarin de sporen worden gevormd) verschillend zijn.

De vondst van het sparrenbekertje in het Staelduinse Bos kan gezien worden als een curiositeit. Veel kerstbomen die in de decembermaanden in Nederland worden gebruikt, worden geïmporteerd uit Scandinavië en de Ardennen. Het is dus goed mogelijk dat de kerstboom in het Staelduinse Bos een in Scandinavië geïnfecteerde zilverspar is geweest, die na gebruik in de houtwal vruchtlichamen heeft gevormd. De vondst uit het Staelduinse Bos staat niet op zichzelf. In Engeland, bij Ogden reservoir, staat het sparrenbekertje, sinds enkele jaren ook op een oude kerstboom. Het Nederlandse klimaat lijkt niet geschikt te zijn voor het duurzaam voorkomen van het sparrenbekertje. Er worden dan ook geen problemen verwacht voor naaldbossen in Nederland.